

Asia: VN/23860/2023

Luonnos hallituksen esitykseksi hyvinvointialueiden rahoituksesta annetun lain muuttamisesta (jälkikäteistarkistus, asiakasmaksumuutokset)

Lausunnonantajan lausunto

1. Jälkikäteistarkistusta koskevat ehdotukset / Förslag till justering i efterhand

Esitettyä jälkikäteistarkistuksen omavastuuosuuden lisäystä ei tule tehdä tässä vaiheessa. Jälkikäteistarkistusta ei tule käsitellä irrallisena muutoksena rahoituslainsäädännön kokonaisuudesta. Ensisijaista olisi ratkaista hyvinvointialueiden rahoituksen perusongelma eli alueiden rahoituksen ja lakisääteisten velvoitteiden epäsuhta. Hyvinvointialueiden rahoitusmalliin ei tule tässä vaiheessa tehdä sellaisia muutoksia, jotka todennäköisesti vähentäisivät alueiden jo valmiiksi alijäämäistä rahoitusta.

Hyvinvointialueita koskee aikataulultaan epärealistisen tiukka alijäämien kattamisvelvollisuus. Hyvinvointialueiden lakisääteisten tehtävien perusrahoitus on mittavasti alijäämäinen, mistä syystä alueet ovat pakotettuja sopeuttamaan toimintaansa jopa lakisääteisten tehtävien, velvoitteiden ja aikarajojen kustannuksella.

Hyvinvointialueiden rahoituksen jälkikäteistarkistukseen esitetty omavastuun lisäys voisi toimia kannustavana elementtinä alueille siinä tilanteessa, että alueiden tulokset parantuisivat.

Hyvinvointialueiden keväällä 2024 julkistamat talousennusteet kuitenkin osoittavat, että alueiden kustannuskehityksen arvioidaan kasvavan nopeammin kuin valtion rahoitus sopeutustoimista huolimatta. On todennäköistä, että alueiden tulokset ovat alijäämäisiä myös tulevana vuosina.

Arvioidulla kustannuskehityksellä porrastettu omavastuu vähentäisi alueiden rahoitusta suhteessa täysimääräiseen tarkistukseen siten, että vuonna 2030 rahoitusta on koko maan tasolla 110 miljoonaa euroa vähemmän kuin täysimääräisellä tarkistuksella. Arvioidulla kehityksellä omavastuuosuus kasvattaisi alueiden rahoituksen ja kustannusten välistä erotusta entisestään.

Edelleen todetaan, että jälkikäteistarkistuksen omavastuu saattaisi hieman heikentää alueiden alijäämänsä täyttämistä arvioidulla kustannuskehityksellä.

2. Asiakasmaksumuutosten huomioon ottaminen rahoituksessa / Beaktande av ändringar i klientavgifterna i finansieringen

Asiakasmaksujen muutokset voidaan vähentää alueiden rahoituksesta etukäteen. Rahoituksen määrää vähennettäessä on otettava huomioon, että asiakasmaksujen korotukset eivät kerry hyvinvointialueille täysimääräisinä, koska asiakasmaksukatto leikkaa perittäviä asiakasmaksu. Lisäksi kaikilla palveluiden käyttäjillä ei ole maksukykyä maksujen hoitamiseen, mikä vähentää asiakasmaksujen kertymää.

Pelkkä asiakasmaksujen indeksikorotus ei saa vähentää hyvinvointialueiden rahoitusta etukäteen kuten lakiesityksessä todetaankin.

Rahoituksen vähenemisen vaikutukset – paljon sairastavuutta:

Hallituksen esityksessä todetaan, että mitä korkeampi palvelutarvekerroin alueella on, sitä enemmän alueelle kohdistuu terveydenhuollon palvelutarpeen kriteerin kautta jakautuvasta valtion rahoituksen vähennyksestä.

Edellä mainittu rahoituksen väheneminen vie ongelmiin erityisesti ne hyvinvointialueet, joilla on sairastavuus suurinta Suomessa. Tämä vaarantaa potilaiden hoidon eikä voi olla terveystaloudellisesti oikein.

3. Pelastustoimen riskikertoimen tietopohjan tarkentaminen / Precisering av dataunderlaget för riskkoefficienten för räddningsväsendet

Hyvinvointialueen pelastustoimen riskikertoimessa ja siten myös pelastustoimen laskennallisessa rahoituksessa tulee huomioida täysimääräisesti todelliset pelastustoimen palvelutaso ja -verkkoa määrittävät tekijät. Onnettomuusuhkien ja muiden uhka-arvioiden lisäksi pelastustoimen palveluverkkoa ja -tasoa määrittää voimakkaasti sisäministeriön julkaisema Pelastustoimen toimintavalmiuden suunnitteluohje. Nykyinen ohje on julkaistu vuonna 2012 ja sisäministeriö laatii parhaillaan uutta 1.1.2025 voimaan tulevaa toimintavalmiuden suunnitteluohjetta. Ohje keskittyy pelastustoiminnan palvelutason määrittämisen perusteisiin ja sisältää myös alueelliset riskiluokat toimintavalmiusaikaavaatimuksineen. Palvelutasoon kytkeytyvä pelastustoiminnan toimintavalmius edellyttää taloudellisia panostuksia toimitilojen lisäksi muun muassa henkilöstön, ajoneuvojen ja kaluston osalta.

Pesonen Katri
Pohjois-Savon hyvinvointialue - Pohjois-Savon hyvinvointialue, talousjohtaja
Kari Janhonen